

BÖLÜM 13

DİYABETTE YEME BOZUKLUKLARI VE YÖNETİMİ

Ayfer BAYINDIR ÇEVİK¹

GİRİŞ

Diyabet artan yeme problemleri ile ilişkili bir hastalıktır. Dünyada son 50 yılda artan diyabet prevalansı ile birlikte yeme bozukluğu yaşayan diyabetli sayısı da artmıştır. Yeme bozukluğu sıklıkla tip 1 diyabette olmakla birlikte tüm diyabetli bireylerde kan glukozu yönetimi ve gelişebilecek komplikasyonların erken dönemde önlenmesi ve yönetimi açısından da önemlidir. Tip 1 diyabette sıklıkla aşırı yeme, tip 2 diyabette ise tıknırca yeme bozuklukları sık görülmektedir. Diyabetlilerde taramalarının yapılarak yeme bozukluğunun türü, semptomlarının prevalansı, predikte eden biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin belirlenmesi, yeme bozukluğu ile mücadelenin bilinmesi diyabet yönetimi açısından önemlidir. Diyabetlilerin ve bakım veren sağlık elemanlarının yeme bozukluğu konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu söylenemez. Yeme bozukluğu semptomlarının diyabetli tarafından bilinmesi mücadele yöntemlerini uygulama konusunda farkındalığını artıracaktır. Ayrıca diyabetlinin bakımında yer alan sağlık ekibi üyelerinin yeme bozuklukları konusunda diyabetliyi eğitmesi ve güçlendirmesi gerekmektedir. Bu bölüm, diyabet yönetiminde önemli yeri olan yeme bozukluklarının, semptomlarının, türlerinin, kısa ve uzun vadede etkilerinin ve yeme bozukluğu ile mücadelenin nasıl olması gerektiği güncel literatür ışığında ele alınacaktır.

Diyabet ve Yeme Bozuklukları

Diyabet, yemek yeme davranışlarında potansiyel bir risk faktörü olarak görülen kronik bir hastalıktır.⁽¹⁾ Diyabet prevalansında son 50 yılda çarpıcı bir artış olmuştur.⁽²⁾ Diyabeti olmayan bireylerle karşılaştırıldığında, diyabetlilerde, yeme bozuklukları gelişme riski daha yüksektir.⁽³⁾ Başarılı bir diyabet yönetimi, diyabetlilerin tükettikleri, beslenme alışkanlıklarına, porsiyonların hassas bir şekilde seçilmesine ve ilaç dozu bazında kalori alımında sürekli izleme ile ilişkilidir. Bununla birlikte, hastalığın kontrolünde temel olan bir gıdaya odaklanma, yeme bozukluğu riskinin artmasına neden olabilir. Bununla birlikte diyabetlilerde sağlıklı bir beslenme ile sağlıksız bir beslenme tarzını ayırt etmek zor olabilir.⁽¹⁾ Diyabetlilerde yeme bozukluğu davranışları daha sık görülür. Diyabet ve yemek

¹ Doç. Dr., Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, ayferbayindir@hotmail.com.tr,

KAYNAKÇA

1. Pinna, F, Diana, E., Sanna, L. vd. Diyabet yeme sorunları anketi ile yeme bozukluklarının değerlendirilmesi - insülinle tedavi edilen diyabetik hastaların temsili bir örneğinde revize edilmiş (DEPS-R): İtalya'da bir doğrulama çalışması. *BMC Psikiyatri*, 2017, 17(1), 262. Doi:10.1186/s12888-017-1434-8
2. Gregg EW, Zhuo X, Cheng YJ, ve ark. Trends in lifetime risk and years of life lost due to diabetes in the USA, 1985-2011: a modelling study. *Lancet Diabetes Endocrinol*. 2014;2(11), 867-74. Doi: 10.1016/S2213-8587(14)70161-5.
3. Diabetes UK.(2021). Know Diabetes, Fight Diabetes. Eating Disorders and Diabetes. (23/03/2021, <https://www.diabetes.org.uk/guide-to-diabetes/emotions/eating-disorders>)
4. Diabetes UK. (2021). Chapter 8. Eating Problems. (14/03/2021 <https://www.diabetes.org.uk/professionals/resources/shared-practice/psychological-care/emotional-health-professionals-guide/chapter-8-eating-problems>
5. National Eating Collaboration.(2021). Eating Disorders: a Professional Resource for General Practitioners. Second Ed.5-13. (23/03/2021 <https://nedc.com.au/assets/NEDC-Resources/NE-DC-Resource-GPs.pdf>).
6. Toni G, Berioli MG, Cerquiglini L, vd. Eating Disorders and Disordered Eating Symptoms in Adolescents with Type 1. *Diabetes. Nutrients*. 2017; 19;9(8), 906. Doi: 10.3390/nu9080906.
7. Pursey KM, Collins R, Skinner J, Burrows TL. Characteristics of individuals seeking addictive eating treatment. *Eat Weight Disord*, 2021, 1. Doi: 10.1007/s40519-021-01147-y.
8. American Psychiatric Association. (2013). The diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5. Fifth ed. Washington DC: American Psychiatric Association.
9. Attia E, Becker AE, Bryant-Waugh R, Hoek HW, Kreipe RE, Marcus MD, Mitchell JE, Striegel RH, Walsh BT, Wilson GT, Wolfe BE, Wonderlich S. Feeding and eating disorders in DSM-5. *Am J Psychiatry*. 2013; 170(11), 1237-9. doi: 10.1176/appi.ajp.2013.13030326.
10. Limnili G, Özçakar N. (2021). Beslenme ilişkili hastalıklar. Tamer İ, Editör. Aile Hekimliğinde Her Yönüyle Beslenme. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.48-52.
11. Falcão MA, Francisco R. Diabetes, eating disorders and body image in young adults: an exploratory study about "diabulimia". *Eat Weight Disord*, 2017;22(4),675-682. Doi: 10.1007/s40519-017-0406-9.
12. Udo T, Grilo CM. Prevalence and correlates of DSM-5-defined eating disorders in a nationally representative sample of U.S. Adults. *Biol Psychiatry*. 2018; 84(5),345-354. Doi: 10.1016/j.biopsych.2018.03.014.
13. Kınık MF, Gönüllü FV, Vatansever Z. Diabulimia, a Type I diabetes mellitus-specific eating disorder. *Turk Pediatri Ars*; 2017, 52, 46-9.
14. Chelvanayagam S, James J. What is diabulimia and what are the implications for practice? *Br J Nurs*; 2018; 20;27(17), 980-986. Doi: 10.12968/bjon.2018.27.17.980.
15. Coleman SE, Caswell N. Diabetes and eating disorders: an exploration of 'Diabulimia'. *BMC Psychol*, 2020;8(1),101. doi: 10.1186/s40359-020-00468-4.
16. Oldham-Cooper R & Semple C. Prevention and early help for eating disorders in young people with type 1 diabetes. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 2021, 18,1-13. Doi:10.1177/1359104521994172.
17. Chevinsky JD, Wadden TA, Chao AM. Binge eating disorder in patients with type 2 diabetes: diagnostic and management challenges. *Diabetes Metab Syndr Obes*; 2020, 14(13),1117-1131. Doi: 10.2147/DMSO.S213379.
18. McCuen-Wurst C, Ruggieri M, Allison KC. Disordered eating and obesity: associations between binge-eating disorder, night-eating syndrome, and weight-related comorbidities. *Ann N Y Acad Sci*. 2018;1411(1):96-105. Doi: 10.1111/nyas.13467.
19. NEDA. Feeding Hope. (2021). (23/03/2021 <https://www.nationaleatingdisorders.org/risk-factors>)

20. NEDA. Feeding Hope. (2021). (23/03/2021 <https://www.nationaleatingdisorders.org/diabulimia-5>)
21. Fernández-Aranda F, Munguía L, Mestre-Bach G, vd. Covid Isolation Eating Scale (CIES): Analysis of the impact of confinement in eating disorders and obesity-A collaborative international study. *Eur Eat Disord Rev.* 2020;28(6), 871-883. Doi: 10.1002/erv.2784.
22. Darrow SM, Accurso EC, Nauman ER, Goldschmidt AB, Le Grange D. Exploring Types of Family Environments in Youth with Eating Disorders. *Eur Eat Disord Rev.* 2017;25(5), 389-396. Doi: 10.1002/erv.2531.
23. American Diabetes Association. ADA. (2021). Types of Eating Disorders. (23/03/2021 <https://www.diabetes.org/healthy-living/mental-health/eating-disorders>)
24. American Diabetes Association. (2021). Diabetes and Eating Disorders 26/03/2021 <https://spectrum.diabetesjournals.org/content/diaspect/15/2/106.full.pdf>)
25. Çelik S, Kayar Y, Önem Akçakaya R, Türkyılmaz Uyar E, Kalkan K, Yazısız V, Aydın Ç, Yücel B. Correlation of binge eating disorder with level of depression and glyceimic control in type 2 diabetes mellitus patients. *Gen Hosp Psychiatry.* 2015; 37(2):116-9. Doi: 10.1016/j.genhosppsych.2014.11.012.
26. NEDA. Feeding Hope. (2021). (23/03/2021 <https://www.nationaleatingdisorders.org/learn/general-information/prevention,2021>)